Maak kennis met:

Preventieve dyslexiezorg

Eind 2018 is het project **Dyslexie in Transitie** afgerond en omgezet in een structureel arrangement: **Preventieve dyslexiezorg**.

Februari 2019

Dr. Ria Kleijnen
Prof. dr. Wied Ruijssenaars

Inleiding

Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor dyslexiezorg (EED). In de Westelijke Mijnstreek zijn innovatiegelden ingezet voor een vernieuwend traject om dyslexiezorg preventiever, integraler en beheersbaarder qua kosten te maken. Ria Kleijnen (projectleider) en Wied Ruijssenaars (adviseur), beiden wetenschappelijke dyslexie-experts, ontwikkelden met het veld een nieuwe, multidisciplinaire aanpak voor regionale samenwerking.

Vanaf 1 januari 2019 is preventieve dyslexiezorg een structureel arrangement in de Westelijke Mijnstreek. De gemeenten sturen aan op een verschuiving van curatieve naar preventieve zorg, evenals de deelnemende schoolbesturen.

Wat is Preventieve dyslexiezorg?

Wanneer een leerling in de onderbouw van de basisschool een gerede kans heeft op doorverwijzing naar de zorg, kan de school een preventief dyslexietraject aanvragen. In dit maatwerk-traject werken dyslexiebehandelaar, leerkracht, ib'er én ouders samen.

Concreet betekent dit dat de dyslexiebehandelaar de interventies samen met de leerkracht uitvoert in de klas. Thuis en op school werken tutoren (oudere leerlingen of ouders) met de leerling aan het preventieve ICT-programma Bouw!

Waarom doen we het zo?

Passend Onderwijs kent in de basisondersteuning drie niveaus. Op niveau 3 moet de school specifieke interventies uitvoeren, bij voorkeur individueel, gedurende een half jaar. Veel scholen hebben – om vele redenen – moeite om dit te bieden. In het preventieve traject, in samenwerking met de dyslexiebehandelaar, lukt het de school wél.

Dyslexieaanbieders lukte het in de afgelopen jaren niet altijd om de juiste kinderen te selecteren. Met deze preventieve aanpak is de hardnekkigheid van de problematiek met zekerheid vast te stellen. De kinderen die worden doorverwezen zijn de juiste kinderen (geen vals positieven). Ook op aspecten als co-morbiditeit en begaafdheid kan passend worden ingespeeld.

Preventieve dyslexiezorg:

(1) Leerlingen krijgen eerder en betere zorg.
(2) Professionals leren van elkaar in de praktijk, waardoor het aanbod voor alle leerlingen verbetert.
(3) Ouders werken van meet af aan samen met onderwijs én zorg.
(4) Onderwijszorgarrangement dat door onderwijs (Wet Passend Onderwijs) én zorg (Jeugdwet) wordt uitgevoerd én bekostigd.

Het preventieve behandeltraject

De aanpak duurt zes maanden: 2 x 8 weken 1 uur per week, met tussen- en eindevaluaties met alle betrokkenen. Indien nodig is er een follow-up.

Casemanagers (door het schoolbestuur aangestelde onderwijsspecialisten) monitoren het traject én werken met ib'er/directie aan schoolontwikkeling en beleid.

Verder zijn er de volgende preventieve werkwijzen:

- **Consultatietraject**: ondersteuning op klas- of schoolniveau van casemanager, met mogelijkheid van consultatie van behandelaar.
- **Proefbehandeling**: een al doorverwezen kind krijgt tien behandelingen alvorens de diagnose te stellen.

Resultaten

In de periode 2015-2018 is de helft van de kinderen met een gerede kans op doorverwijzing, niet doorverwezen naar de zorg. De problemen bleken niet hardnekkig te zijn én de school kon de begeleiding zelf verder uitvoeren.
Preventieve dyslexiezorg kan gekenschetst worden als een doeltreffend RTI-traject (Respons To Instruction), waarin ondersteuningsniveau 3 optimaal wordt uitgevoerd. Als er tóch doorverwezen moet worden naar de zorg, is er al belangrijke diagnostische en behandelinformatie voorhanden.

Kennisontwikkeling

Naast deskundigheidsbevordering die op een natuurlijke manier in de klas plaatsvindt, is samen met Eduseries een blended training ontwikkeld: een combinatie van contactbijeenkomsten, online kennisoverdracht en ondersteuning. Betrokkenen uit onderwijs en zorg volgen samen de ontwikkelde training, gericht op het vergroten van kennis en samenwerkingsvaardigheden.
Samen met Lexima is voor het ICT-programma Bouw! een tutortraining en coördinatorentraining ontwikkeld, waarin veel aandacht is voor implementatie.

Budgetten en kostenbesparing

De gemeente hanteert vanaf 1 januari 2019 een integraal budget, waarbij aan de gecontracteerde aanbieders een lump sum bedrag is toegekend. Dit bedrag is berekend op basis van het gemiddelde aantal kinderen in de EED-trajecten van de afgelopen jaren, met daaraan toegevoegd extra middelen voor preventieve dyslexiezorg.

- Voor preventieve dyslexiezorg is een budget van € 1.800,-- per leerling (per school, twee leerlingen, per jaar) voorzien.
- Ervan uitgaande dat een curatief traject tussen de € 5.000,-- en € 6.000,-- kost, wordt er per leerling die niet wordt doorverwezen een aanzienlijke besparing gerealiseerd.
- De doorverwezen kinderen volgen een verkort en dus goedkoper diagnostiektraject.

Er zijn heldere afspraken gemaakt over de gezamenlijke bekostiging: onderwijs betaalt onderwijs (casemanagers, deelname PD-team, professionalisering leerkrachten/ib'ers, ICT-programma Bouw!) en de gemeente betaalt zorg (preventieve zorginzet van behandelaar op de school, deelname PD-team). *Zie ook onderstaande tabel.*

Samenwerkingsconvenant

Voor deze samenwerking is een Samenwerkingsconvenant 'Preventieve en Integrale Dyslexiezorg 2019-2023' opgesteld, waarin taken en verantwoordelijkheden van gemeente, schoolbesturen en gecontracteerde zorgaanbieders zijn vastgelegd. Met deze werkwijze is de gezamenlijke poortwachtersfunctie belegd en krijgen meer kinderen (dan voorheen) passende zorg en alle partijen worden er beter van.
De Westelijke Mijnstreek heeft hiermee een mijlpaal bereikt die landelijk navolging verdient.

Overzicht van gezamenlijke bekostiging: uitvoerende uren per leerling gedurende een half jaar

Inzet behandelaar	Inzet (bovenschoolse) casemanager	Inzet leerkracht, ib'er/leesspecialist
Preventief traject: 30 uur *Follow up: max. 10 uur*	***Monitoring:*** *15 uur en schoolontwikkeling*	*- Leerkracht(en): 25 uur, waarvan 80% reguliere tijd;* *- Ib'er/leesspecialist: 15 uur, waarvan 80% reguliere tijd;* *- ICT-programma Bouw!*
Bekostigd door gemeente	*Bekostigd door schoolbestuur*	*Extra tijd (20%) bekostigd door school/schoolbestuur*

De kosten voor overleg in PD-team, professionalisering en stuurgroep zijn hier niet opgenomen. Ook deze kosten worden gezamenlijk gedragen.

Deze preventieve aanpak zou niet gerealiseerd zijn zonder de investering van de gemeenten Sittard-Geleen, Born, Stein en Schinnen, het schoolbestuur Kindante en de zorgaanbieder Amacura/Amalexis. De Stichting Leer- en opvoedings-moeilijkheden Nijmegen heeft voorzien in wetenschappelijk advies en ondersteuning bij publicaties.

Voor meer informatie: zie boek Preventieve Dyslexiezorg. Eerder, beter en kosteneffectiever.

Contact: Ria Kleijnen - ria@kleijnen.fr